

**КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
БІЗНЕСОМ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСОМ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

_____ доц. А. В. Стасишин
(підпис)
“ ____ ” _____ 2022 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ТА
БІЗНЕСУ**

галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

спеціалізація: «Публічне адміністрування та управління бізнесом»

освітній ступінь: бакалавр

ЛЬВІВ 2022

Програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність держави та бізнесу» для студентів за галуззю знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спеціалізації «Публічне адміністрування та управління бізнесом» освітнього ступеня бакалавр

«31» серпня 2022 року – 12 с.

Розробник: Маліновська О.Я., доцент, к.е.н., доцент кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом

**Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом
Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.**

Завідувачка кафедри _____ Комарницька Г.О.

**Розглянуто та ухвалено Вченою радою факультету управління фінансами та бізнесу
Протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.**

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Соціальна відповідальність – це новий рівень розвитку суспільства, нова концепція, яка інтегрує у собі національну стратегію, загальні людські цінності та етичну поведінку бізнес-організацій, працівників, органів влади, інститутів громадянського суспільства, науково-дослідницьких установ та вищих навчальних закладів.

В цілому, слід констатувати, що концепція соціальної відповідальності в Україні наразі перебуває у стадії становлення і осмислення. Тому останніми роками вищі навчальні заклади прийшли до потреби створення курсу «Соціальна відповідальність держави та бізнесу» з метою втілення свого бачення щодо цього феномену, формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності й відповідних професійних компетенцій.

Дисципліна «Соціальна відповідальність держави та бізнесу» входить до складу дисциплін циклу професійної та практичної підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» спеціалізації «Публічне адміністрування та управління бізнесом».

Місце навчальної дисципліни в навчальному плані обумовлене тим, що система вищої освіти як носій вищих моральних цінностей суспільства має взяти на себе функцію виховання соціально-відповідальної поведінки та підготовки фахівця, здатного її реалізувати в своїй професійній діяльності.

Предмет навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності.

Мета навчальної дисципліни

Формування у студентів знань з теорії та практики розробки та реалізації соціально-відповідальних проектів та програм і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують сталий розвиток бізнес-структури.

Основні завдання

Завданнями вивчення дисципліни є:

- вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства;
- набуття студентами знань з основних аспектів теорії соціального управління;
- ознайомлення студентів з досвідом соціального управління за науковими працями зарубіжних авторів;
- розвиток і вдосконалення особистих якостей студентів, які необхідні в управлінській діяльності.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: «Макроекономіка», «Економіка у європейській інтеграції», «Вступ до фаху. Теорія та історія управління», «Організація управління бізнесом».

Вимоги до компетентностей, знань і умінь

В результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів мають бути сформовані такі компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

СК04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК07. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК14. Здатність оцінювати конкретну управлінську ситуацію, використовуючи відповідні інструменти аналізу: галузевий аналіз, аналіз ринку, PEST-аналіз, матричний аналіз, SWOT-аналіз тощо із економічним обґрунтуванням та розробкою шляхів покращення ситуацій.

Програмні результати навчання

знати:

ПРН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

ПРН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проєкти нормативно-правових актів для їх усунення.

уміти:

ПРН04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

ПРН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

ПРН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

ПРН15. Уміти застосовувати інструментарій для оцінювання тенденцій та можливостей концепції розвитку партнерських взаємовідносин держави, громади, освіти та бізнесу.

Опанування навчальною дисципліною повинно забезпечувати необхідний рівень сформованості вмінь:

Назва рівня сформованості вміння	Зміст критерію рівня сформованості вміння
1. Репродуктивний	Вміння відтворювати знання, передбачені даною навчальною програмою
2. Алгоритмічний	Вміння використовувати знання у практичній діяльності при розв'язуванні типових ситуацій
3. Творчий	Здійснювати евристичний пошук і використовувати набуті знання для розв'язання нестандартних завдань та проблемних ситуацій

Навчальна програма складена на 4 кредити.

Форма контролю – залік.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.

Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.

Тема 6. Екологічні аспекти соціальної відповідальності бізнесу.

Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.

Тема 8. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 9. Оцінювання результативності соціальної відповідальності бізнесу.

Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.

Сутність категорії «соціальна відповідальність». Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності. Суб'єкти, об'єкти та компоненти соціальної відповідальності. Суб'єкти соціальної відповідальності на різних рівнях. Соціальна відповідальність та інтереси її головних суб'єктів.

Зміст концепції сталого розвитку. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності. Оцінка позитивних наслідків соціально відповідальних дій у реалізації принципів сталого розвитку в Україні.

Види соціальної відповідальності. Відмінні ознаки правової та соціальної відповідальності. Підстави соціальної відповідальності. Принципи соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.

Соціальна відповідальність людини як основа соціальної відповідальності бізнесу, держави і суспільства.

Поняття, ознаки і соціальна відповідальність громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства. Характерні ознаки громадянського суспільства. Умови життєздатності громадянського суспільства. Основний атрибут громадянського суспільства. Принципи громадянського суспільства. Специфіка громадянського суспільства в Україні. Основні законодавчі перешкоди діяльності громадських та благодійних організацій в Україні. Вимоги до законодавства в контексті розвитку громадянського суспільства які слід реалізувати в Україні.

Соціальна роль держави у сучасній економіці. Механізм реалізації функції соціальної відповідальності держави. Соціальна стратегія держави.

Принципи, інструменти та напрями та державної політики в процесі формування простору взаємодії людини, держави, бізнесу, і суспільства. Взаємозв'язок та взаємодія між державою, бізнесом та громадянським суспільством у контексті моделі сталого розвитку. Моделі державних політик по реалізації соціальної відповідальності бізнесу в Європейському Союзі. Напрями та інструменти державної політики із формування соціально відповідальної поведінки.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.

Соціальна відповідальність корпорації як бізнес-стратегія: еволюція концепції, поняття, моделі. Стратегічні цілі та інструменти реалізації зарубіжних моделей соціальної відповідальності бізнесу. Порівняння української та європейської практики корпоративної соціальної відповідальності. Напрями корпоративної соціальної відповідальності. Аргументи за і проти проведення компанією політики соціальної відповідальності.

Система управління корпоративної соціальної відповідальності. Підходи до розуміння проблем управління корпоративною соціальною відповідальністю (КСВ). Етапи механізму стимулювання соціально-відповідального управління.

Політика управління корпоративною соціальною відповідальністю та внутрішній контроль за її реалізацією. Формування системи корпоративної соціальної відповідальності. Рівні застосування корпоративної соціальної відповідальності. Етапи впровадження внутрішнього контролю за реалізацією політики корпоративної соціальної відповідальності. Напрями реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності.

Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю в Україні. Система показників оцінки рівня дотримання принципів соціальної відповідальності підприємствами. Заходи посилення соціальної відповідальності підприємств України.

Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.

Принципи і практика партнерства між роботодавцями та працівників. Головні мотиви формування соціальної відповідальності у роботодавців. Напрямки діяльності зарубіжних підприємств у сфері соціальної відповідальності. Напрямки діяльності вітчизняних підприємств агропромислового комплексу у сфері соціальної відповідальності.

Права працівників на робочому місці.

Необхідність і міра державного регулювання трудових відносин. Рівні колективно-договірного регулювання соціально-трудова відносин. Соціальна відповідальність суб'єктів ринку праці і гармонізація відносин у суспільстві.

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.

Поняття стейкхолдерів. Групи стейкхолдерів. Інструменти взаємодії зі стейкхолдерами. Рівень і методи залучення стейкхолдерів. Оцінка роботи зі стейкхолдерами.

Взаємодія зі стейкхолдерами як основний принцип соціальної відповідальності. Типологія взаємовідносин підприємства із стейкхолдерами. Напрями взаємодії стейкхолдерів з підприємством.

Втручання влади в діяльність компанії: вітчизняний і закордонний досвід.

Тема 6. Екологічні аспекти соціальної відповідальності бізнесу.

Стан довкілля як глобальна проблема. Суть екологічної проблеми як однієї з глобальних проблем сучасності. Суть екологічної відповідальності через її функції.

Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності. Екологічне регулювання. Система екологічних нормативів. Зміст екологічної відповідальності згідно класичного підходу. Шляхи посилення екологічної відповідальності та їх оцінка.

Законодавство України про охорону довкілля. Охорона навколишнього середовища. Суть системи екологічного законодавства України. Основні принципи національної екологічної політики.

Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.

Поняття, суб'єкти та форми соціального партнерства. Поняття, передумови формування та цілі соціального партнерства. Учасники соціального партнерства. Правові засади та механізм соціального партнерства.

Зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності. Консолідована соціальна відповідальність соціальних партнерів у соціально-трудова сфері.

Напрями розвитку та підвищення ефективності соціального партнерства в Україні. Ефективне соціальне партнерство. Комплекс заходів, спрямованих на формування ефективної системи соціального партнерства в Україні. Схема організаційно-економічного механізму формування ефективної системи соціального партнерства. Інструменти механізму формування ефективної системи соціального партнерства.

Тема 8. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності.

Зміст, способи і об'єкти моніторингу корпоративної соціальної відповідальності. Моніторинг діяльності підприємства у сфері корпоративної соціальної відповідальності. Визначення моніторингу корпоративної соціальної відповідальності. Основні функції моніторингу. Основні принципи корпоративної соціальної відповідальності.

Параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності та їх характеристики.

Соціальна звітність як інформаційна база моніторингу корпоративної соціальної відповідальності. Міжнародні стандарти соціальної звітності. Етапи підготовки та розповсюдження корпоративного соціального звіту.

Тема 9. Оцінювання результативності соціальної відповідальності бізнесу.

Значення та зміст оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємства. Основні групи показників соціальних, економічних, екологічних аспектів соціальної відповідальності бізнесу. Оцінювання соціальної відповідальності. Основні етапи оцінювання.

Методики оцінювання соціальної відповідальності. Методи та процедури оцінювання ефективності програм соціальної відповідальності.

Ключові показники оцінювання ефективності соціальної відповідальності. Соціальні інвестиції (СІ). Основні показники оцінювання ефективності соціального інвестування. Алгоритм інтегральної оцінки ефективності корпоративної соціальної діяльності підприємств. Ступінь сформованості систем корпоративної соціальної відповідальності. Суть інтегрального підходу до оцінювання ефективності соціальної відповідальності.

Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.

Еволюція і складові розвитку соціальної відповідальності в Україні. Складові розвитку соціальної відповідальності в Україні. Результати соціологічного опитування щодо ставлення вітчизняних підприємств до соціальної відповідальності бізнесу.

Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Громадська організація. Основні завдання Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. Цілі соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

Очікувані результати реалізації Національної стратегії соціального бізнесу в Україні. Перспективи розвитку програм соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основні джерела:

1. Амоша О. Соціальна відповідальність в контексті розвитку людського потенціалу / О. Амоша, О. Новікова // Держава і суспільство, С. 122–27. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011-1/doc/3/01.pdf
2. Баюра Д.О. Оцінювання рівня корпоративної соціальної відповідальності компаній / Д.О. Баюра // Теоретичні та прикладні питання економіки.- К.: ВПЦ «Київський університет». – 2009. – № 18. – С. 259–264.
3. Баюра Д.О. Формування системи корпоративного управління на засадах соціальної відповідальності/ Д. О. Баюра // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Серія «Економіка». – 2013. – № 10. – С. 18–22.
4. Бебик В. Держава і громадянське суспільство: партнерські комунікації у глобальному світі: навч.-метод. посібн. / В. Бебик, В. Бортніков, Л. Дегтерьова, А. Кудряченко (за заг. ред. В.Бебика) – К.: Інститут громадянського суспільства, 2006. – 248 с.
5. Белявська К.С. Соціальна відповідальність бізнесу: еволюція поглядів на проблему / К.С. Белявська // Вісн. Хмельниць. нац. ун. – 2011. – №1. – С. 228–233.
6. Білявський В. Підвищення рівня соціальної відповідальності торговельного підприємства / В. Білявський // Вісн. КНТЕУ. – 2009. – №5. – С. 84–91.
7. Будьонна Л. Шляхи та напрями формування соціальної відповідальності бізнесу в Україні. / Л. Будьонна // Соціальна політика. – 2008. №8 – С. 9–10.
8. Вергун Л.І. Соціальна відповідальність бізнесу в умовах глобальної фінансово-економічної кризи / Л.І. Вергун // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 23. – С. 165–170.
9. Волосковець Н.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки [Електронний ресурс] / Н. Ю. Волосковець // Наук. праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 125–131. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/index.html.

10. Воробей В. Аналіз національних стратегій СББ. Пропозиції для Національної стратегії розвитку СББ / В. Воробей // Спільнота соціально відповідального бізнесу, 2010. – 10 с.
11. Гриненко А. М. Корпоративна соціальна відповідальність: теоретико-методологічний аспект оцінювання соціальної діяльності / А. М. Гриценко // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. – Спец. вип. Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток : у 2 т. – Т. 2. – К.: КНЕУ, 2012. – 680 с. – С. 58 – 68.
12. Гришук В.К. Соціальна відповідальність. Навчальний посібник, Львівський університет внутрішніх справ – 2012. – 152 с.
13. Грицина Л.А. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством: дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка і управління підприємствами» / Л.А. Грицина; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2009. – 20 с.
14. Гуменна О. В. Соціальна відповідальність бізнесу в контексті інноваційного розвитку економіки / О. В. Гуменна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09gavdoe.pdf
15. Грішнова О.А., Думанська В.П. Екологічний вектор соціальної відповідальності / О. А. Грішнова, В. П. Думанська // Экономика и управление. – № 3. – 2011г. – с. 32–41.
16. Грішнова О. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні / О. Грішнова // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 7. – С. 3 – 8.
17. Дементов В. Особливості забезпечення соціальної відповідальності державної служби у контексті демократичних перетворень. Держава та суспільство [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/4/07.pdf>
18. Дементов В.О. Особливості розвитку державної служби в умовах демократизації державного управління / В. О. Дементов // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Вип. 4 (35). – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – С. 135–141.
19. Дзюба О. М., Зюзіна В. П. Ефективність внутрішньої складової корпоративної соціальної відповідальності підприємства / О.М. Дзюба, В.П. Зюзіна // Вісник Національного університету "Львівська політехніка" . – 2012 . – N 725: Проблеми економіки та управління . – С. 277-281.
20. Деркач С. Соціальна відповідальність бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stepanderkach.com.ua/socialna-vidpovidalnist-biznesu>
21. Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2013. – 296 с.
22. Євтушенко В.А. Внутрішні та зовнішні інституційні форми корпоративної соціальної відповідальності / В. А. Євтушенко // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2013. - № 1. – С. 40–46. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pirpr_2013_1_10.pdf
23. Євтушенко В.А. Оцінка корпоративної соціальної відповідальності: методи, об'єкти, показники // В.А. Євтушенко / Вісник НТУ «ХП». – 2013. – №46. –С. 53–63.
24. Зінченко А. Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005–2010: стан та перспективи розвитку / А. Г. Зінченко, М. А. Саприкіна. – К. : Фарбований лист, 2010. – 56 с.
25. Ільніцький Я.В. Концептуальні основи формування системи соціальної відповідальності суб'єктів ринку праці [Електронний ресурс] / Я.В. Ільніцький // Вісн. Східноукр. нац. ун-ту ім. Володимира Даля. – 2011. – Ч. I. №14. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSunu/2011_14_1/Initskiy.pdf.
26. Ільніцький Я. В. Соціальна відповідальність партнерів у сфері зайнятості населення. – Автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика / Я. В. Ільніцький. – Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». – Київ, 2012. – 19 с.

27. Касич А. О., Яковенко Я. Ю. Звіт про стійкий розвиток як аналітичний інструмент формування корпоративної соціальної відповідальності // Ефективна економіка. – №10. – 2014
28. Казмерчук М.Т. Корпоративний кодекс як інструмент управління поведінкою персоналу підприємства / М. Т. Казмерчук // Управління розвитком. – 2013. – № 21. – С. 7–10.
29. Коваленко О.В. Соціальна відповідальність бізнесу як наслідок державного регулювання економіки [Електронний ресурс] / О.В. Коваленко. – Режим доступу: <http://www.icp-ua.com/ru/node/1155>.
30. Ключкіна М.С. Відповідальне управління ланцюгами постачань як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства // Економічний часопис. – 2011. – № 9–10.
31. Козаков В.М. Становлення та розвиток соціально-ціннісних засад державного управління в Україні: дис. д-ра наук з держ. упр.: 25.00.01 – теорія та історія державного управління / В. Козаков. – К., 2008. – 446 с.
32. Колот А. М. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А. М. Колот // Україна: аспекти праці [Електронний ресурс] : наук.-екон. та сусп.-політ. журнал / Вид-во «Праця»; гол. ред. О. Варецька. – 2011. – № 3. – С. 3–9.
33. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kbs.org.ua/index.php?get=14&id=5817>
34. Король С. Інституційний підхід до соціальної відповідальності бізнесу // Вісник КНТЕУ. – 2013. – №3. – С. 42–55.
35. Кравчук Л.С. Заробітна плата на сучасному ринку праці України / Л.С.Кравчук, Т.В.Бессчастна // «Вісник Полт. держ. аграр. Академії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/v2i3/255.pdf>
36. Лазоренко О. «Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій» / – К. : Стилос, 2007. – 152 с.
37. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Посібник із КСВ. «Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності» / – К.: Видавництво «Енергія», 2008.
38. Ласукова А.С. Порівняльний аналіз моделей корпоративної соціальної відповідальності в банках світу // Вісник Запорізького національного ун-ту – 2012 – №3 – с. 181–188.
39. Левицька Є. Г. Теоретико-методологічні засади розвитку соціальної відповідальності вітчизняних підприємств сфери послуг // Є.Г. Левицька // Ефективна економіка. – №5. – 2012.
40. Македон В.В. Дослідження процесів забезпечення соціальної відповідальності у провідних моделях корпоративного управління // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. Вип. 126. — Харків: ХНТУСГ. – 2012. – С. 198–206.
41. Мельник С.В. Шляхи стимулювання соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу [Електронний ресурс] / С. В. Мельник, Т.А. Тресвятська, Л. В. Будьонні. – Режим доступу: www.lir.lg.ua/shlahi.doc.
42. Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні, затв. рішенням громадського об'єднання «Форум соціально відповідального бізнесу України» 16 грудня 2005 р.
43. Оболенський О.Ю. Державна служба: навч. посіб. / О.Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2006. – 472 с.
44. Петрашко Л.П. Корпоративна відповідальність: крос-культурні моделі та бізнес-практики: монографія. – К.: КНЕУ, 2013. – 372 с.
45. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.]/ Ольга Михайлівна Петроє. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 60 с.

46. Полякова О.М. Особливості формування і розвитку соціальної відповідальності підприємств в Україні / О.М. Полякова, П.Ю. Кас // Вісн. економіки трансп. і пром-ті. – 2010. – №32. – С. 284–289.

47. Полякова С. В. Соціальний аудит як технологія управління соціальними процесами / С. В. Полякова // Економіка розвитку, 2011. — № 1. — С. 46–49.

48. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / Кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р., та ін. – К.: Видавництво «Енергія», 2008/ – 96 с.

49. Самофалова Т.О. Соціальна відповідальність бізнесу як об'єктивна категорія соціально-економічної системи [Електронний ресурс] / Т. О. Самофалова // Теорія та практ. держ. управління: зб. наук. праць. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – Режим доступу: www.kbuara.kharkov.ua/ebook/tpdu/2011-2/doc/2/11.pdf

50. Савченко І.Г. Соціальна відповідальність органів державної влади в умовах розбудови соціальної держави: дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Національна академія держ. управління при Президентові України. Харківський регіональний ін- т держ. управління. – Х., 2007. – 202 с.

51. Серікова О.М. Соціальна відповідальність партнерів трудових відносин як чинник раціонального використання трудового потенціалу: теоретико-методологічний підхід / О.М. Серікова // БІЗНЕСІНФОРМ.-2013.- № 11.- С.237

52. Сиченко О. О. Концепція корпоративного громадянства в контексті державної соціальної політики [Електронний ресурс] / О. О. Сиченко // Публічне адміністрування: теорія та практика. Електронний збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 2 (6). – Режим доступу : [http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11soodsp.pdf](http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11soodsp.pdf).

53. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: моногр. / за ред. А.М. Колота. – К.: КНЕУ, 2012. – 501 с.

54. Соціальна відповідальність бізнесу: монографія / О. П. Гоголя, І. П. Кудінова ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Ніжин : Лисенко, 2011. – 175 с.

55. Соціальна відповідальність бізнесу – виклик часу // Фармацевт-практик. – 2012. – №7–8. – С. 6–7.

56. Стецик А.Р. Теоретико-методологічні засади управління соціальною відповідальністю підприємництва в ринкових умовах / А.Р. Стецик // Наук. вісн. НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ, 2011. – Вип. 21.18. – С. 260–266.

57. Шира Н.О. Напрями впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності в практику українських підприємств [Електронний ресурс] / Н.О. Шира, А.І. Іващенко // Ефективна економіка. – 2013. – №11. – Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2502

58. Юзик Л.О. Підходи щодо оцінки впливу КСВ на показники діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Л.О. Юзик. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Yuzik.pdf.

Ресурси інтернету:

1. <http://www.rada.gov.ua> - Верховна Рада України.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.minfin.gov.ua> - Міністерство фінансів України.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> - Державна служба статистики України.
5. <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index> - веб-сайт Державної аудиторської служби України.
6. <http://sfs.gov.ua/> - веб-сайт Державної фіскальної служби України.
7. <http://www.liga.net> - Ліга Бізнес Інформ
8. <http://www.nau.kiev.ua> - Нормативні акти України
9. <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php> – Бібліотеки в Україні.
10. <http://www.nbu.gov.ua>. – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського

11. <http://www.nbu.gov.ua/portal/libukr.html> – Бібліотеки та науково-інформаційні центри України
12. <http://www.library.lviv.ua/> – Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника
13. <http://uk.wikipedia.org> – вільна енциклопедія
14. <http://www.svb.org.ua> – Концепція Національної Стратегії Соціальної Відповідальності Бізнесу